

Egy kudarc margójára: a brit visszatérítés

Somai Miklós

A korrekciós mechanizmus az 1984-es fontainebleau-i Európa csúcson hozott döntéssel vált a saját források rendszerének integráns részévé. Mint ilyen, csak egyhangú szavazással változtatható, illetve szüntethető meg. Ez azt jelenti, hogy a kérdésben a briteknek – csakúgy, mint bármely más tagországnak – vétőjoga van.

A britek gyakorlatilag az EK-ba való belépésük, azaz 1973 óta folyamatosan nehezítésként, hogy sokkal többet kell a közös költségvetésbe fizetniük, mint amennyi pénzt visszakapnak onnan. A túlfizetésnek alapvetően két oka volt. Egyrészt a volt gyarmatokkal és a Brit Nemzetközösség országaival fenntartott kapcsolatoknak – a brit belépés után még sokáig – kitüntetett szerepe volt az importban, valamint az országnak az EK harmonizált ÁFA-alapjából való részesedése hagyományosan nagyobb volt, mint a közösségi GNP-ből való részesedése, s így vámból és forgalmi adóból aránytalanul sokat fizetett be a közös költségvetésbe. Másrészt a brit mezőgazdaság hagyományosan kisebb volumenű, mint akár a francia, német vagy az olasz agrárszektor, s a szigetország a közös költségvetés kiadásaiból is viszonylag kevesebbet kapott vissza.

Bár az idők folyamán a korrekciós mechanizmust megalapozó körülmények sokat változtak – például a brit mezőgazdaság relatív támogatottsága a KAP-reformok nyomán ugrásszerűen javult, a közös költségek finanszírozásában jelentősen visszaszorult az ÁFA-forrás, s a brit gazdaság (a hozzájárulási képességben szerepet játszó) relatív prosperitás tekintetében minden jelentős tagországot megelőzött –, a mechanizmus mindmáig fennmaradt. Nélküle az Egyesült Királyság ma is az EU legnagyobb nettó finanszírozója volna.

Ugyanakkor az is igaz, hogy több, a briteknél kevésbé prosperáló gazdaságú ország is a korrekció előtti(!) brit nettó pozícióhoz hasonló helyzetet mutat, s a korrekcióban való korlátozott részvételük ellenére lényegesen nagyobb nettó finanszírozói az EU-nak, mint az Egyesült Királyság. Mivel a korrekciós mechanizmus gyakorlatilag úgy szüntetett meg egyfajta igazságtalanságot, hogy helyette újabbat teremtett, a rendszer egyre inkább tarthatatlanná vált.

Az elkövetkező pénzügyi perspektíva időszakában (2007–2013), a mechanizmus éves átlagos forrásigénye – a keleti bővülés költségtöbblete miatt – összességében mintegy a másfélszeresére nő. Mind az előző időszak tapasztalatai, mind pedig a jövőre vonatkozó becslések azt mutatják, hogy a korrekció nélkül a britek helyzete nem lenne aránytalanul rosszabb a többi nettó befizetőnél. Ugyanakkor a viszonylag gyengébb prosperitású tagországok az Egyesült Királyságnál lényegesen nagyobb terhet vállalnának a közös költségvetés finanszírozásából. Ezért az Európai Bizottság úgy véli, jobban megfelelne a fontainebleau-i elveknek, ha a korrekciós mechanizmust általánossá tennék, érvényét – módosított feltételekkel – a többi tagországra is kiterjesztenék, s a jövőben nem egyedül a britek túlzott nettó befizetői pozícióját orvosolnák.

A bizottság 2004 nyarán hozta nyilvánosságra a saját forrásokkal és a túlzott költségvetési hiánnyal kapcsolatos jelentését, illetve javaslatát. Ebben először modellkísérletekkel világossá tette, miért nem járható út a brit korrekció különböző forgatókönyvek alapján megvalósuló leépítése, illetve visszaszorítása. A bemutatott ötféle megoldás – a visszatérítési ráta csökkenté-

se, a visszatérítés összegének befagyasztása, a korrekció fokozatos leépítése, a befagyasztás és a leépítés kombinációja, a bővüléssel kapcsolatos költségek mellőzése közös jellemzője, hogy egyik sem kínál tartós megoldást. Amennyiben a korrekciós mechanizmus fennmarad, úgy végérvényesen meggyökeresedik a britekkel való kivételzés, amit gazdaságuk relatív prosperitása – vagyis a közös költségvetés terheivel való hozzájárulási képességük jelenlegi állapota – egyáltalán nem indokol. A másik gond az, hogy akár megtartják a mechanizmust, akár leépítik azt, az egyes országok (döntően Németország, Hollandia és Svédország) túlzott nettó befizetői pozíciójából származó állandó feszültség és az Európa eszméjéhez méltatlan kicsinyes alkudozás fennmarad.

A bizottság végleges javaslataiban igyekezett messzemenően figyelembe venni az egyszerűség, az átláthatóság és a méltanyosság szempontjait. Az angol betűszóval GCM-nek (*Generalised Correction Mechanism*, általánossá tett korrekciós mechanizmus) keresztelt szisztéma a következő alapelvekre épül:

- * a számítás alapja az egyes tagországoknak az EU közös költségvetésével szemben fennálló nettó egyenlege;
- * korrekciós kifizetésre akkor kerül sor, ha a nettó deficit eléri az adott ország bruttó nemzeti jövedelmének (GNI) bizonyos százalékát (küszöbérték);
- * a korrekció a nettó deficitek küszöbértéken túli részére vonatkozik és részleges;
- * a korrekció finanszírozásában az összes tagország részt vesz relatív prosperitása (GNI-je) függvényében;
- * a korrekcióra költhető összeget maximálni kell, mely határon túl automatikusan csökken a visszafizetési ráta;
- * az új rendszerrel nem nőhet a terhe annak a húsz tagországnak, amely teljes mértékben részt vesz a jelenlegi korrekciós mechanizmus finanszírozásában.

A fent ismertetett alapelvekkel összhangban a bizottság a következő, általános korrekciós mechanizmus (GCM) bevezetésére tett javaslatot:

- * a korrekciót kiváltó küszöbérték a tagországi GNI 0,35 százaléka;
- * minthogy a GCM-re való áttérés az Egyesült Királyság költségvetési helyzeté-

ben hozza a legnagyobb változást, az ország a GCM első négy évében évente csökkenő átalányt kap a régi rendszer szabályai szerint;

- * minthogy az Egyesült Királyságnak fizetett átalány a többi tagországot terheli, ez utóbbiak egyéb terhét, vagyis a GCM szerinti korrekcióban való részvételét célszerű mérsékelni. Ezért a visszatérítési ráta 66 százalékos szintje az Egyesült Királyság esetében azonnal érvényesül, a többi országra nézve azonban átmeneti időszak lesz érvényben (2008-ban 33%, 2009-ben és 2010-ben 50%, 2011-től 66%). A ráta automatikusan (és arányosan) csökken, amennyiben
- * a korrekció teljes összege eléri a 7,5 milliárd euróban meghatározott maximumot, melybe azonban nem számít bele a briteknek fizetett átalány;
- * a korrekciót a tagországok küszöbértéken túli – de a brit átalányban való részvételüket nem tartalmazó – nettó befizetési többletük alapján kapják;
- * a GCM szerinti korrekcióban való részvétel alapja a tagországok vásárlóerőparitáson mért GNI-je.

Ma már tudjuk: a 2007 és 2013 közötti költségvetési kereteiről folytatott tárgyalások kudarcot vallottak. A britek annak ellenére mondtak nemet az elnökség végleges dokumentumára, hogy abban már szó sem volt az Európai Bizottság fent ismertetett, eredeti és észérvekkel megalapozott javaslatában szereplő általános korrekcióról. A brit költségvetési visszatérítés (még ha némileg csökkentett formában is, de) megmaradt volna, és már egyáltalán nem történt említés annak 2013 utáni megváltoztatásáról.

*

A jegyzet a szerző által az IFM számára írt: „A brit kedvezmény kérdésének kezelése” c. tanulmányra épül.

* * * * *

Eddig megjelent számaink megtekinthetők és letölthetők a www.vki.hu weboldalról